

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาททางการสอน การนิเทศการสอน การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ การวิจัย การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตร การให้บริการชุมชนและสังคม และหน้าที่พิเศษอื่น ๆ ของอาจารย์ในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ปรากฏในบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์ในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดจากเอกสาร ตำรา และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่

1. ผู้บริหารวิทยาลัยครูทุกคนที่อยู่ในระดับต่าง ๆ ซึ่งหมายถึงอธิการ รองอธิการ หัวหน้าสำนักงานอธิการ หัวหน้าคณะวิชา และหัวหน้าภาควิชา ตามจำนวนที่มีอยู่จริงรวม 175 คน
2. อาจารย์ในวิทยาลัยครูทุกคนที่มีปฏิบัติงานในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2520 ตามจำนวนที่มีอยู่จริง รวม 759 คน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้นจำนวน 934 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำส่งและรับคืนแบบสอบถามในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครทั้ง 6 แห่ง ภายตนเอง โดยส่งแบบสอบถามไป 934 ฉบับ และได้รับคืนนำมาใช้ในการ

วิเคราะห์จริง 694 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 74.30

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ คือ หาค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้

1. เกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ก. ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี และมีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี
 - ข. อาจารย์ส่วนใหญ่เป็นหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี และมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี
2. บทบาทคณาจารย์สอน ในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็น ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่าการเตรียมการสอนและการวางแผนการสอน และการสอนนักศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ส่วนการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการฝึกหัดครู หลักสูตรมัธยม และหลักสูตรประถม กอนสอน การตรวจงานของนักศึกษา และการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการสอนของเรามีความสำคัญ รองลงมา ส่วนในการปฏิบัติจริง ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่ทำการสอนนักศึกษามากที่สุด และการเตรียมการสอน การตรวจงานของนักศึกษา การศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร รวมทั้งการประเมินผลการสอนนั้นมีการปฏิบัติมารองลงมา

จากการเปรียบเทียบการปฏิบัติจริงของประชากรในแต่ละวิทยาลัย พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ในวิทยาลัยครูทั้ง 6 แห่ง มีการปฏิบัติมากเรียงลำดับดังนี้คือ ประชากรในวิทยาลัยครูสวนกุหลาบ จันทพรเกษม บ้านสมเด็จเจ้า ส่วนสุนันทา พระนคร และ ธนบุรี

เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานคณาจารย์สอนนั้น ประชากรในการวิจัย

ส่วนใหญ่เห็นว่า การขาดตำราเอกสารประกอบการสอน และอุปกรณ์การสอนเป็นปัญหาและอุปสรรคมาก ส่วนการที่นักศึกษาไม่สนใจในการศึกษาเล่าเรียน จำนวนนักศึกษาในแต่ละชั้นเรียนมากเกินไป รวมทั้งการมีชั่วโมงสอนมากเกินไปนั้น เป็นปัญหาและอุปสรรคน้อย

3. บทบาทคณาจารย์นิเทศการสอน ในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็น ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่า การประชุมปรึกษาเพื่อทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายและหลักการของการฝึกสอนกับอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง การติดต่อและประสานงานกับโรงเรียนฝึกสอน การสาธิตการสอนและการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการสอนของคุณมีความสำคัญ ส่วนในการปฏิบัติจริงประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่ก็มีการปฏิบัติมาก ยกเว้นการสาธิตการสอน และการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการสอนมีการปฏิบัติน้อย

จากการเปรียบเทียบการปฏิบัติจริงของประชากรในแต่ละวิทยาลัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ในวิทยาลัยครู ชนบุรี พระนคร สวนสุนันทา และจันทระเกษม มีการปฏิบัติมาก ตามลำดับ ส่วนประชากรส่วนใหญ่ในวิทยาลัยครู สวนดุสิต และบ้านสมเด็จเจ้ามีการปฏิบัติน้อยตามลำดับ

เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานคณาจารย์นิเทศการสอนนั้น ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่า การมีจำนวนนักศึกษาที่ต่องานหนักมากเกินไป การไม่สะดวกในการเดินทางไปที่เกิด การขาดประสบการณ์ในการนิเทศการสอน และการที่นักศึกษาไม่ปรับปรุงตนเองตามที่แนะนำ ล้วนเป็นปัญหาและอุปสรรคน้อยทั้งสิ้น

4. บทบาทคณาจารย์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ ในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็น ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่า การสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับนักศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง ส่วนการให้คำแนะนำปรึกษา การศึกษาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักศึกษา การควบคุมโปรแกรมการเรียนของนักศึกษา และการติดต่อกับผู้ปกครองของนักศึกษาในกรณีที่ทำเป็นมีความสำคัญรองลงมา ส่วนในการปฏิบัติจริงนั้น ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่ก็มีการปฏิบัติมากเช่นกัน ยกเว้นคณาจารย์ที่ติดต่อกับผู้ปกครองของนักศึกษาในกรณีที่ทำเป็นเท่านั้นที่มีการปฏิบัติน้อย

จากการเปรียบเทียบการปฏิบัติจริงของประชากรในแต่ละวิทยาลัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ในวิทยาลัยครูสวนสุนันทา มีการปฏิบัติมากเรียงลำดับดังนี้คือ ประชากรใน

วิทยาลัยครูสวนสุนันทา สวนกุหลาบ จันทรเกษม บ้านสมเด็จเจ้าพระนคร และธนบุรี

5. บทบาทคณาการวิจัย ในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็น ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่ เห็นว่าการแต่งตั้งข้าราชการและผลิตเอกสารทางวิชาการ การมีส่วนร่วมในโครงการวิจัยของวิทยาลัยและสถาบันอื่น ๆ การทำการวิจัยด้วยตนเอง การนำผลการวิจัยต่าง ๆ มาใช้ และการผลิตเครื่องมือหรืออุปกรณ์การระดมแบบใหม่ ๆ ล้วนมีความสำคัญทั้งสิ้นแก่ในการปฏิบัติจริง ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่มีการปฏิบัติกันอยู่ทุกด้าน

จากการเปรียบเทียบการปฏิบัติจริงของประชากรในแต่ละวิทยาลัยจะเห็นว่า ประชากรส่วนใหญ่ในวิทยาลัยครูทั้ง 6 แห่ง มีการปฏิบัติกันอยู่เรียงตามลำดับดังนี้คือ ประชากรในวิทยาลัยครู สวนสุนันทา บ้านสมเด็จเจ้า สวนกุหลาบ จันทรเกษม พระนคร และธนบุรี

เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานคณาการวิจัยนั้น ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่า การมีงานในความรับผิดชอบมากเกินไป และการไม่มีทุนหรืองบประมาณที่จะทำการวิจัย เป็นปัญหาและอุปสรรคมาก ส่วนการขาดความรู้และประสบการณ์ในการทำการวิจัย และการที่ผลการวิจัยไม่ได้ถูกนำไปเผยแพร่และนำไปใช้เป็นปัญหาและอุปสรรคน้อย

6. บทบาทคณาการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็นประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่า การศึกษาหาความรู้ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การร่วมดำเนินการหรือวางโครงการในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนการติดตามผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีความสำคัญ และในทางปฏิบัติก็ปรากฏว่าประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่มีการปฏิบัติมากทุกด้าน

จากการเปรียบเทียบการปฏิบัติจริงของประชากรในแต่ละวิทยาลัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติมากเรียงตามลำดับดังนี้คือ ประชากรในวิทยาลัยครูสวนสุนันทา บ้านสมเด็จเจ้า พระนคร สวนกุหลาบ และจันทรเกษม ยกเว้นประชากรส่วนใหญ่ ในวิทยาลัยครูธนบุรีเท่านั้นที่มีการปฏิบัติกันอยู่

เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่า การขาดงบประมาณในการดำเนินการ เป็นปัญหาและอุปสรรคมาก ส่วนการขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรบ่อยเกินไป และการที่อาจารย์และนักศึกษาไม่ให้ความร่วมมือ เป็นปัญหาและอุปสรรคน้อย

7. บทบาทด้านการให้บริการชุมชนและสังคม ในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็น ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่า การร่วมแสดงปาฐกถา อภิปรายและรับเชิญเป็นวิทยากร การให้การอบรมครูประจำการ การร่วมทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ การร่วมกิจกรรมชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ล้วนแต่มีความสำคัญทั้งสิ้น ส่วนการปฏิบัติจริงนั้น ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่มีการปฏิบัติมากเฉพาะเรื่องการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ส่วนในเรื่องอื่น ๆ ประชากรในการวิจัยมีการปฏิบัติกันน้อย

จากการเปรียบเทียบการปฏิบัติจริงของประชากรในแต่ละวิทยาลัยพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ในวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้า ส่วนสุนันทา จันทระเกษม ชนบุรี พระนคร และสวนกุหลาบ มีการปฏิบัติกันน้อยตามลำดับ

เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการให้บริการชุมชนและสังคมนั้น ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่า การมีงานในความรับผิดชอบมากเกินไป การขาดความรู้และประสบการณ์ในการให้บริการสังคม การขาดความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการที่วิทยาลัยไม่มีนโยบายที่แน่นอนในการดำเนินงาน ล้วนเป็นปัญหาและอุปสรรคน้อย อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้บริหารเห็นว่า การมีงานในความรับผิดชอบมากเกินไป เป็นปัญหาและอุปสรรคมากในการปฏิบัติงานด้านนี้

8. หน้าที่พิเศษอื่น ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็น ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่า งานแนะแนวมีความสำคัญ ส่วนงานการเงิน งานธุรการ งานแผนงานและประเมินผล งานพัสดุ งานทะเบียนวัดผล งานห้องสมุด งานโสตทัศนศึกษา งานสวัสดิการ และงานอาคารสถานที่มีความสำคัญน้อยสำหรับบทบาทหน้าที่และอาจารย์ในวิทยาลัยครู ส่วนในการปฏิบัติจริง ประชากรในการ

วิจัยส่วนใหญ่มีการปฏิบัติงานในหน้าที่พิเศษทุกด้านอยู่ในเกณฑ์น้อย

จากการเปรียบเทียบการปฏิบัติจริงของประชากรในแต่ละวิทยาลัยพบว่าประชากรส่วนใหญ่ในวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระนคร ส่วนคุสิต ส่วนสุนันทา และจันทร์เกษม มีการปฏิบัติ้อยตามลำดับ และประชากรส่วนใหญ่ในวิทยาลัยครูธนบุรี ไม่มีการปฏิบัติเลย

เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในหน้าที่พิเศษนั้น ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่า การมีงานในความรับผิดชอบมากเกินไป การขาดความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน บริษัทและสิ่งอำนวยความสะดวกมีไม่เพียงพอ และการไม่ได้รับความสนใจจากผู้บังคับบัญชา ถือเป็นปัญหาและอุปสรรคน้อยทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้บริหารเห็นว่า การมีงานในความรับผิดชอบมากเกินไปนั้นเป็นปัญหาและอุปสรรคมากในการปฏิบัติงาน

9. จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์ในวิทยาลัยครู พอจะสรุปได้ว่า ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่าบทบาทด้านการสอนมีความสำคัญมากที่สุด ส่วนบทบาทด้านอื่น ๆ มีความสำคัญรองลงมาเรียงตามลำดับ ดังนี้คือ บทบาทด้านการนิเทศการสอน การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจการกรมเสริมหลักสูตร การวิจัย และการให้บริการชุมชนและสังคม ส่วนหน้าที่พิเศษอื่น ๆ นั้นมีความสำคัญน้อย

10. จากการเปรียบเทียบการปฏิบัติจริง พอจะสรุปได้ว่า ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่ ปฏิบัติงานในบทบาทด้านการสอนมากที่สุด รองลงมาคือด้านการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ ด้านการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจการกรมเสริมหลักสูตร ด้านการนิเทศการสอนตามลำดับ ส่วนบทบาทด้านการให้บริการชุมชนและสังคม ด้านการวิจัย และหน้าที่พิเศษอื่น ๆ มีการปฏิบัติ้อยตามลำดับ

11. จากการเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน พอจะสรุปได้ว่า ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการวิจัยมากที่สุด ส่วนด้านอื่น ๆ มีปัญหาและอุปสรรคน้อยตามลำดับดังนี้คือ ด้านการสอน การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษากิจการกรมเสริมหลักสูตร การให้บริการชุมชนและสังคม หน้าที่พิเศษอื่น ๆ การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ และการนิเทศการสอน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า การเตรียมการสอนและการวางแผนการสอนทั้งระยะสั้นและระยะยาว และการสอนนักศึกษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งนั้น ในสภาพการปฏิบัติจริงก็ได้มีการปฏิบัติมากเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำการสอนนักศึกษาให้มีการปฏิบัติมากที่สุด ส่วนการวิเคราะห์หลักสูตร การฝึกหัดครู หลักสูตรมัธยมและหลักสูตร ประถมก่อนสอน การตรวจงานของนักศึกษา และการประเมินผลการสอนของตนนั้น ประชากรส่วนใหญ่เห็นความสำคัญและปฏิบัติมากในอันดับรองลงมา สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ประชากรส่วนใหญ่ได้ตระหนักถึงความสำคัญในบทบาทการสอนเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะบทบาทการสอนดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครูให้ดีขึ้น อาทิ เช่น การเตรียมการสอนและการวางแผนการสอนจะช่วยให้อาจารย์มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนในการสอน ทั้งยังเป็นเครื่องชี้บอกถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ ทำให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจ และสามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการสอนนักศึกษา นอกจากจะเป็นการถ่ายทอดความรู้ อารยธรรมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษาแล้ว ยังเป็นการหล่อหลอมบุคคลให้มีคุณสมบัติตามที่ต้องการได้ ส่วนการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร การฝึกหัดครู หลักสูตรมัธยม และหลักสูตร ประถมก่อนสอน จะช่วยให้การเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครูสอดคล้องและสัมพันธ์กับการ เรียนการสอนในระดับประถมและมัธยมซึ่งจะช่วยให้การฝึกหัดครูมีความหมายและสนองความต้องการของสังคมมากขึ้น สำหรับการตรวจงานของนักศึกษา และการประเมินผลการสอนนั้น ก็จะเป็นปัจจัยช่วยส่งเสริมการสอนของอาจารย์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ ผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ในวิทยาลัยครูจึงควรสนับสนุนให้อาจารย์ทำการศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร การฝึกหัดครู และหลักสูตรในระดับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันก่อนทำการสอน และควรกำหนดใหญ่ที่สอนในรายวิชาเกี่ยวกับ ปรัชญาหรือร่วมกันในการวางแผนการสอนอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง คือก่อนสอนและก่อนสอน ทั้งนี้ เพื่อให้การสอนของอาจารย์ได้มาตรฐานเดียวกัน ในด้านการประเมินผลการสอนของอาจารย์นั้น นอกจากอาจารย์ผู้สอนจะประเมินผลเพื่อปรับปรุงการสอนของตนแล้ว หัวหน้าภาควิชาควรจะได้ทำการประเมินผล โยงอาจขอความร่วมมือจากนักศึกษาช่วยการประเมินผลการสอนของอาจารย์ด้วย

ส่วนปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการสอน ที่พบในการวิจัยครั้งนี้คือ การขาดตำรา เอกสาร ประกอบการสอนและอุปกรณ์การสอนตามสภาพแวดล้อมในกรุงเทพมหานครแล้ว ผลการวิจัยดังกล่าวจะไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงนักทั้งนี้ เพราะในกรุงเทพมหานครมีแหล่งวิชาการและวัสดุอุปกรณ์การสอนมากมาย และพร้อมสมบูรณ์อยู่แล้ว แต่ตำราพิจารณาถึงว่า ความเป็นจริงภายในวิทยาลัยแล้ว ผลการวิจัยครั้งนี้ก็น่าจะสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด เพราะว่าวิทยาลัยครูแต่ละแห่งล้วนมีตำรา เอกสาร และอุปกรณ์ประกอบการสอนที่ค่อนข้างล้าสมัยและอยู่ในวงจำกัด ซึ่งเรื่องนี้ตรงกับผลการวิจัยของ สมชาย วงศ์เกษม ที่พบว่า ปัญหาการเรียนการสอนของวิทยาลัยครูที่สำคัญคือ การขาดตำรา เอกสารที่จะกันกว่าอ้างอิง และขาดอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย¹ ดังนั้นกลุ่มวิทยาลัยครูนครหลวงทั้ง 6 แห่ง จึงควรร่วมมือกันจัดทำโครงการตำรา เอกสาร ประกอบการสอน และอุปกรณ์การสอนขึ้น โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารและอาจารย์ในวิทยาลัยครูทุกแห่ง ร่วมกันผลิตตำราและ เอกสาร ตลอดจนอุปกรณ์การสอน และอาจจะขอบประมาณเพิ่มในการจัดทำตำราโดยเฉพาะ อีกวิธีหนึ่งคือการหาบริจาคจากเอกชน บริษัทห้างร้านหรือสถาบันอื่น ๆ นอกจากนี้ควรปรับปรุงบริการห้องสมุดให้ดีขึ้น โดยบรรณารักษ์อาจร่วมมืออาจารย์ผู้สอนจัดทำรายการแหล่งตำรา และวัสดุอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ที่นักศึกษาและอาจารย์จะไปค้นหาหรือยืมมาประกอบการเรียนการสอนได้

2. จากผลการวิจัยพบว่า ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการประชุมปรึกษาหารือเพื่อทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายและหลักการของการฝึกสอนกับอาจารย์ที่เกี่ยวข้อง การติดต่อและประสานงานกับโรงเรียนฝึกสอน การสาธิตการสอน ตลอดจนการประเมินผล เพื่อปรับปรุงการนิเทศการสอนของตน และในสภาพการปฏิบัติจริง พบว่า มีการปฏิบัติมาก นอกจากการสาธิตการสอน และการประเมินผลการนิเทศการสอนเท่านั้นที่มีการปฏิบัติน้อย ถ้าพิจารณาในแง่

¹ สมชาย วงศ์เกษม "บทบาททางการสอน การวิจัย และการบริการสังคมของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), หน้า 116.

ที่ว่า การประชุมปรึกษากันในระหว่างอาจารย์ผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในหลักการของการฝึกสอนตรงกัน และจะเป็นแนวทางในการปฏิบัติ การนิเทศนักศึกษาฝึกสอนด้วยก็น่าจะให้ความสำคัญและถือเป็นแนวปฏิบัติก่อนออกทำการนิเทศการสอน ในเรื่องการติดต่อและประสานงานกับโรงเรียนฝึกสอนนั้นจะช่วยให้โรงเรียนฝึกสอนเข้าใจจุดมุ่งหมายของวิทยาลัยครูอย่างแจ่มชัด และให้ความร่วมมือควยดีเมื่อวิทยาลัยแจ้งความประสงค์ไป จึงควรจะสนับสนุนให้อาจารย์ได้มีการปฏิบัติแบบทบาทนี้อย่างสม่ำเสมอ ส่วนการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนนั้นถือว่าเป็นหัวใจของการฝึกสอน เพราะการนิเทศเป็นการให้คำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือและให้ข้อเสนอแนะแก่นักศึกษาขณะทำการฝึกสอน เพื่อช่วยให้การฝึกสอนของนักศึกษาประสบผลสำเร็จ นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นและควรปฏิบัติอย่างยิ่ง สำหรับการสาธิตการสอนนั้น เมื่อพิจารณาถึงเหตุผลในการปฏิบัติแล้วก็ไม่จำเป็นที่อาจารย์นิเทศจะต้องทำการสาธิตการสอนด้วยตนเองเสมอไป อาจมอบหมายให้ครูพี่เลี้ยงหรืออาจารย์ผู้สอนวิชาเฉพาะวิชา เป็นผู้สาธิตแทนก็ได้ บทบาทสำคัญอีกประการหนึ่งของ การนิเทศการสอนที่ไม่ควรมองข้ามไป เพราะมีส่วนสะท้อนถึงผลสัมฤทธิ์ในการสอนของนักศึกษาฝึกสอนได้นั่นก็คือ การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการนิเทศการสอนของอาจารย์ ซึ่งพบว่าประชากรส่วนใหญ่เห็นความสำคัญแก่การปฏิบัติน้อย จึงสมควรที่ทางวิทยาลัยครูจะโค้กระตุ้นให้มหาวิทยาลัยได้ทบทวนบทบาทในตำแหน่งนี้ใหม่ วิธีการประเมินผลการนิเทศการสอนที่ได้ผลดีวิธีหนึ่งก็คือ การให้นักศึกษาในความดูแลของอาจารย์ผู้นั้นเป็นผู้ประเมิน และเพื่อให้การประเมินครอบคลุมทุกด้านและเที่ยงธรรม จึงควรมีแบบฟอร์มการประเมินผลการนิเทศ และควรทำการประเมินผลหลังจากนักศึกษาทราบผลของการฝึกสอนแล้ว

3. จากผล การวิจัยพบว่า ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่า การสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับนักศึกษาเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งและในสภาพการปฏิบัติจริงก็ได้มีการปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก แสดงว่าประชากรในการวิจัยเข้าใจในบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างดี คือตระหนักในข้อเท็จจริงที่ว่า นักศึกษาครูส่วนใหญ่ยังอยู่ในวัยรุ่นและหลายคนต้องจากบ้านเกิดเมืองนอนและบิดามารดาเข้ามาศึกษาเล่าเรียน ย่อมต้องการความรักความอบอุ่นจากครูอาจารย์เป็นธรรมดา การที่อาจารย์ในวิทยาลัยครูได้สร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับนักศึกษาจะเป็นสร้างความรู้สึกผูกพันและเป็นกันเองแก่นักศึกษา ซึ่ง เป็นทางหนึ่งที่จะทำให้นักศึกษาเกิดความรัก

ความศรัทธาในวิชาชีพครู ตลอดจนจะช่วยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนด้วย ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า การศึกษาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักศึกษา การควบคุมโปรแกรมการเรียนของนักศึกษา การให้คำแนะนำปรึกษาทั้งในเรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว และการติดต่อกับผู้ปกครองของนักศึกษาในกรณีที่เป็นนั้น ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่ เห็นว่ามีความสำคัญรองลงมา และในสภาพการปฏิบัติจริง พบว่าได้มีการปฏิบัติมากในบทบาทดังกล่าวเช่นกัน ยกเว้นการติดต่อกับผู้ปกครองของนักศึกษาเท่านั้นที่มีการปฏิบัติเพียงเล็กน้อยให้เห็นถึงความเข้าใจในการดำเนินบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา เพราะการศึกษาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักศึกษา จะช่วยให้อาจารย์มีข้อมูลที่จะให้คำแนะนำปรึกษาในการเลือกวิชาเรียนได้เหมาะสม ส่วนการควบคุมโปรแกรมการเรียนของศึกษานั้นก็จะช่วยให้นักศึกษาได้เรียนวิชาต่าง ๆ ครอบคลุมหลักสูตรภายในระยะเวลาที่กำหนด เรื่องนี้สอดคล้องกับข้อเขียนของ อี.จี. วิลเลียมสัน (E.G. Williamson) ที่ว่า อาจารย์ผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาทางวิชาการจะต้องช่วยเหลือแนะนำนักศึกษาในการเลือกวิชาเรียนให้ครอบคลุมหลักสูตรและจะต้องสามารถนำข้อมูลอื่น ๆ มาประกอบการให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่นักศึกษาได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับนักศึกษาแต่ละคนด้วย¹ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนของนักศึกษา ควบคุมโปรแกรมการเรียนของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด ตลอดจนให้คำแนะนำปรึกษาทั้งในเรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว ในเรื่องการติดต่อกับผู้ปกครองของนักศึกษาในกรณีที่เป็นที่พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เห็นความสำคัญแต่ปฏิบัติกันอยู่นั้น อาจจะทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้ปกครองกับทางวิทยาลัย และจะเป็นผลเสียต่อชื่อเสียงและเกียรติคุณของวิทยาลัยครูได้ จึงควรที่ผู้บริหารในระดับสูงจะได้หาทางส่งเสริมให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้มีการติดต่อกับผู้ปกครองกับผู้ปกครองของนักศึกษาให้มากขึ้น ทางหนึ่งก็ผู้วิจัยจะขอเสนอในที่นี้คือ

¹ E.G. Williamson, Student Personnel Services in Colleges

and Universities, (New York: McGraw-Hill Co., 1961), p. 29.

การตั้งสมาคมครูผู้ปกครอง เช่นเดียวกับสมาคมครูผู้ปกครองของโรงเรียนมัธยมก็มาตั้งหลายปีแล้ว
 ท้ายนอกเหนือจากจะเป็นการสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับครูผู้ปกครองซึ่งก็ศึกษาแล้ว
 ทางวิทยาลัยครูอาจจะได้ประโยชน์จากการจัดตั้งสมาคมครูผู้ปกครองในทางอื่น ๆ อีก อาทิเช่น
 ได้เงินทุนอุดหนุนเด็กเรียนดีและยากจน ไ้ครูแนวความคิดความต้องการของผู้ปกครองและของสังคม
 ในการผลิตครูและการดำเนินบทบาทของวิทยาลัยครู นอกจากนี้ยังอาจได้รับความร่วมมือในการทา
 งานให้นักศึกษาทำในระหว่างปิดภาคเรียนหรือเมื่อสำเร็จการศึกษาอีกด้วย

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่าการแต่งตำรา และ
 การผลิตเอกสารทางวิชาการ การมีส่วนร่วมในโครงการวิจัยของวิทยาลัยและสถาบันอื่น ๆ การทำ
 วิจัยด้วยตนเอง การนำผลการวิจัยต่าง ๆ มาใช้ตลอดจนการผลิตเครื่องมือหรืออุปกรณ์การสอนแบบ
 ใหม่ ๆ มีความสำคัญสำหรับบทบาทด้านการวิจัย แสดงให้เห็นว่าประชากรในการวิจัยมีความเข้าใจ
 และตระหนักในคุณค่าของงานวิจัยเป็นอย่างดีว่า นอกจากจะเป็นการขยายแวงดวงทางวิชาการของ
 คณาจารย์ให้กว้างขวางแล้ว ยังมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย
 และประการสำคัญคือมีผลต่อการเลื่อนตำแหน่งของอาจารย์ผู้ทำการวิจัยอีกด้วย ดังปรากฏในพระ
 ราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ว่า ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์หรือ
 รองศาสตราจารย์นั้น นอกจากจะมีวุฒิทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป และต้องมีอายุ
 ราชการตามที่กำหนดแล้วจะต้องมีผลงานวิจัยที่ดีเกินอีกด้วย¹ จึงนับว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง
 ที่อาจารย์ในวิทยาลัยครูจะต้องทำการวิจัย อย่างไรก็ตามในสภาพการปฏิบัติจริง ผลของการวิจัย
 ครั้งนี้พบว่าอาจารย์มีการทำการวิจัยน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุธีระ ทานตวนิช ที่พบว่า
 อาจารย์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ทำการวิจัยเพียงร้อยละ 12.82 เท่านั้น²

¹ พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518, "ราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ, 92 (27 กุมภาพันธ์ 2518), หน้า 35-39.

² สุธีระ ทานตวนิช "บทบาททางวิชาการของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
 ปีการศึกษา 2517," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2519), หน้า 81

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่จะให้อาจารย์ในวิทยาลัยครูได้มีการทำการวิจัยมากขึ้นนั้น ผู้บริหารในระดับสูงจะต้องวางแนวนโยบายที่จะส่งเสริมกันอย่างจริงจัง อาทิเช่น การจัดหาทุนอุดหนุนให้ผู้จะทำการวิจัย เพื่อเป็นแรงจูงใจให้อาจารย์อยากทำการวิจัย การจัดตั้งคณะกรรมการกำหนดโครงการวิจัยภายในกลุ่มวิทยาลัยครู เพื่อให้ได้ข้อดีข้อเสียในการทำวิจัยที่เป็นประโยชน์ การจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำการวิจัยแก่อาจารย์ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันการวิจัยและจากสถาบันอื่น ๆ มาให้ความรู้และแนวทางที่จะทำการวิจัยออกไปนอกจากนี้วิทยาลัยครูควรจะสนับสนุนให้อาจารย์มีโอกาสไปเรียนในแผนกวิจัยของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้อีกด้วย

อนึ่งกลุ่มผู้บริหารได้ให้ความเห็นว่า สาเหตุที่ทำการวิจัยในระดับน้อยนั้นเนื่องมาจากมีงานในความรับผิดชอบมากเกินไป และไม่มีทุนหรืองบประมาณที่จะทำการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มผู้บริหารต้องทำหน้าที่ทางด้านการบริหารและยังต้องทำหน้าที่อื่น ๆ เช่น เกี่ยวกับอาจารย์ทั่วไปจึงมีเวลาสำหรับการค้นคว้าความรู้เพื่อทำการวิจัยน้อยกว่า ประกอบกับการวิจัยต้องไร้นุเคราะห์เป็นจำนวนมากจึงจะประสบผลสำเร็จ ดังนั้นจึงควรที่ทางวิทยาลัยครูจะได้พิจารณาปรับปรุงกลไกของการบริหารงาน เพื่อให้ผู้บริหารได้มีโอกาสทำการวิจัยมากยิ่งขึ้น สำหรับเรื่องการจัดหาทุนอุดหนุนนั้นผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้วว่าเป็นวิธีการหนึ่งที่จะส่งเสริมให้อาจารย์มีความกระตือรือร้นที่จะทำการวิจัยมากขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่วิทยาลัยครูจะต้องให้ความสนใจ

5. จากผลของการวิจัยที่พบว่า ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นว่า การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การร่วมดำเนินการหรือวางโครงการในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ล้วนมีความสำคัญและในสภาพเป็นจริงก็มีการปฏิบัติมากด้วย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าบทบาททั้ง 4 ประการดังกล่าวล้วนเป็นหน้าที่พื้นฐานของอาจารย์ในวิทยาลัยครู เพราะอาจารย์ทุกคนต่างก็มีบทบาทหน้าที่ในการให้ความรู้ความคิดและกำลังใจแก่นักศึกษาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อนักศึกษาจะได้เลือกแนวความคิดจากหลายฝ่ายมาผสมผสานให้เกิดเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่า หรืออย่างน้อยที่สุดอาจารย์ก็มีบทบาทในการให้ความเห็นเกี่ยวกับการเลือกกิจกรรมที่ควรเข้าร่วมหรือควรปฏิบัติ จึงอาจกล่าวได้ว่า บทบาท

ดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับอาจารย์ในวิทยาลัยครู ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้อาจารย์ได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้มากขึ้น ด้วยการอำนวยความสะดวกในเรื่องเวลาที่อาจารย์จะไปหาความรู้และประสบการณ์จากโรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือสถาบันต่างๆ ซึ่งมีเป็นจำนวนมากในเขตกรุงเทพมหานคร หรืออาจสืบเปลี่ยนหมุนเวียนให้อาจารย์ทุกคนได้มีโอกาสรวบรวมนิชมอบในการจัดกิจกรรมครั้งสำคัญ ๆ ของวิทยาลัย สำหรับการกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น อาจารย์อาจสอดแทรกได้ในขณะที่ทำการสอนหรือในขณะที่มีการจัดกิจกรรมอยู่ก็ได้ หรืออาจจะกระตุ้นทางอ้อมโดยการให้นักศึกษาไปชมการจัดกิจกรรมของสถาบันการศึกษาอื่น ๆ

อนึ่ง การให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการร่วมดำเนินการหรือวางโครงการในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น วิทยาลัยควรรีบบังคับสนับสนุนอย่างแข็ง เพราะการที่อาจารย์ได้ร่วมดำเนินการหรือวางโครงการและให้คำปรึกษาในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น นอกจากจะช่วยให้นักศึกษาที่มีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีแล้วยังจะช่วยให้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีคุณค่าและตรงตามวัตถุประสงค์ของวิทยาลัยอีกด้วย และการที่จะให้อาจารย์มีการปฏิบัติแบบบาทดังกล่าว ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น อาจทำได้โดยการนับ เวลาของการให้คำปรึกษาหรือการร่วมวางโครงการในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นส่วนหนึ่งของอัตราการทำงานของอาจารย์ เช่นเดียวกับงานสอน

ส่วนการติดตามผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและมีการปฏิบัติมาก ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการติดตามผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จะช่วยให้ทราบถึงขอบเขตและแนวทางการแก้ไข การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรครั้งต่อ ๆ ไป ตลอดจนจะช่วยให้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับของสังคมได้มากที่สุด ซึ่งการติดตามผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น อาจทำได้ด้วยการให้โอกาสแก่ผู้เข้าร่วมดำเนินการและผู้เขามาได้แสดงความคิดเห็นในแบบสอบถามที่เตรียมไว้

สำหรับปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่พบในการวิจัยครั้งนี้ก็คือ การขาดงบประมาณในการดำเนินการ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมเสริม

หลักสูตรใด ๆ ก็ตาม จำเป็นจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ จึงจะก่อให้เกิดความกลองกัว ในการประสานงานกับแผนกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมนั้น ๆ ดังนั้นวิทยาลัยจึงควรจัดตั้งงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้พอเหมาะและยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย พร้อมทั้งอำนวยความสะดวกในการเบิกจ่ายด้วย นอกจากนี้อาจารย์ที่ปรึกษาควรชี้แนะช่องทางในการหาค่าใช้จ่ายจากการหาโฆษณาจากเอกชนและจากบริษัทห้างร้านอื่น ๆ รวมทั้งระดมความคิดและความร่วมมือจากนักศึกษาทุกฝ่าย ในการจัดหาเงินทุนดำเนินการร่วมกัน

6. จากผลการวิจัยที่พบว่า ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการรวมแสดงปาฐกถา อภิปรายและรับเชิญ เป็นวิทยากร การให้การอบรมครูประจำการ การร่วมทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ การรวมกิจกรรมของชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ แสดงว่าประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่ตระหนักถึงบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันฝึกหัดครูในปัจจุบันที่ต้องขยายบทบาทในการให้บริการแก่ชุมชนมากขึ้นนอกเหนือจากการผลิตครูดังปรากฏในการสัมมนาที่วิทยาลัยครูลำปาง เรื่อง "การฝึกหัดครูกับการรับใช้สังคม"¹ แต่ในสภาพการปฏิบัติจริงจากผลการวิจัยพบว่าประชากรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติน้อยในบทบาททั้ง 5 ประการดังกล่าว ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชาย วงศ์เกษม ที่พบว่าอาจารย์สองในสามทำการสอนโดยไม่ได้ให้บริการชุมชนและสังคมในวิชาชีพที่สอน² สำหรับสาเหตุที่เป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการให้บริการชุมชนและสังคมของกลุ่มบริหารก็คือ การมีงานในความรับผิดชอบมากเกินไป แต่กลุ่มอาจารย์เห็นว่าเรื่องนี้เป็นปัญหาและอุปสรรคน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารต้องรับผิดชอบทั้งงานบริหาร

¹ กรมการฝึกหัดครู, การประชุมทางวิชาการการฝึกหัดครูกับการรับใช้สังคม (พระนคร: โรงพิมพ์เจริญวิทยการพิมพ์ 2518), หน้า 135.

² สมชาย วงศ์เกษม "บทบาททางการสอน การวิจัย และการบริการสังคมของอาจารย์ในวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519), หน้า 113.

และงานในหน้าที่อื่น ๆ อีกมาก ส่วนอาจารย์นั้นมีเวลามากกว่าเพราะตัดหน้าที่ในการบริหาร ออกไป ส่วนปัญหาในเรื่องอื่น ๆ ในค่านการให้บริการชุมชนและสังคม ประชากรในการวิจัย ส่วนใหญ่ เห็นว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคน้อย และยังไม่พบมูลเหตุสำคัญอื่นใดนอกเหนือจากที่กล่าว แล้วจะเป็นปัญหาและอุปสรรคอย่างมากของประชากรส่วนใหญ่ ผู้วิจัยจึงหวังว่าอาจารย์ในวิทยาลัย ครุมีแนวโน้มจะปฏิบัติงานในค่านการ ให้บริการชุมชนและสังคมมากขึ้น เพราะได้มองเห็นความสำคัญ ของงานค่านนี้ เป็นส่วนใหญ่ดังปรากฏจากผลการวิจัยข้างต้น อนึ่ง เพื่อให้การ บริการชุมชนและสังคม ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มวิทยาลัยครูนครหลวงควรมีการ วางโครงการ และวางแผนงาน ร่วมกันในการ กำหนดขอบเขตที่ชัดเจนของงานบริการชุมชนและสังคม พร้อมทั้งให้การสนับสนุน ทางค่านงบประมาณ ส่วนผู้บริหารทุกระดับในวิทยาลัยครูก็ควรอำนวยความสะดวกในเรื่อง เวลา ที่อาจารย์ให้บริการแก่สังคมได้และประการสำคัญ ควรให้อิสระในการที่จะทำงานในค่านนี้ อย่าง เพียงพอด้วย ไม่ใช้กฤษฎีการับนโยบายจากเมืองบนอย่างเดียว

7. เกี่ยวกับหน้าที่พิเศษอื่น ๆ จากผลการวิจัยพบว่าประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญของหน้าที่พิเศษอื่น ๆ อยู่ในเกณฑ์น้อยและในสภาพการปฏิบัติจริงก็มีการปฏิบัติกันน้อย เช่นกัน ถ้าจะพิจารณาในแง่ของความเหมาะสมกับลักษณะของงานที่วางงานแต่ละชนิดต้องอาศัย บุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ในค่านนั้น โดยเฉพาะ เป็นผู้รับผิดชอบ เป็นเห็นว่า งานการเงิน ก็ต้องให้ผู้ที่ใดก็กล่าว เปรียบมาทางค่านบัญชี โดยเฉพาะ งานห้องสมุดก็ต้องให้ผู้ที่ใดก็ถืออบรม เกี่ยวกับวิชาบรรณารักษศาสตร์ เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ผลการวิจัยที่ได้พบตรงกับหลัก การดังกล่าวข้างต้น เพราะการที่จะให้อาจารย์มาทำหน้าที่พิเศษต่าง ๆ ดังกล่าว นอกจากจะ เป็นการ ไม่ประนีประนอมกำลังอาจารย์แล้ว ยังเป็นการบั่นทอนความก้าวหน้าทางวิชาการของ อาจารย์อีกด้วย และการที่ประชากรส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของหน้าที่พิเศษอื่น ๆ อยู่ในเกณฑ์ น้อยและปฏิบัติกันน้อยด้วยนั้น ย่อมเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่ ไม่ประสงค์จะ ให้หน้าที่พิเศษต่าง ๆ ดังกล่าว เป็นส่วนหนึ่งของบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์ในวิทยาลัยครู

ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่าวิทยาลัยครูทุกแห่งควรจะได้ปรับปรุงระบบการ บริหารงานบุคคลโดยพิจารณาจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงานตามวิชาความรู้และประสบการณ์

ที่ได้พัฒนา ทั้งนี้เพื่อจะเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนได้มากขึ้น รวมทั้งจะช่วยให้การปฏิบัติงานของทุกฝ่าย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอันจะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าและชื่อเสียงของวิทยาลัยครูและวงการฝึกหัดครูต่อไป

8. จากผลการวิจัยที่พบว่า ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญของบทบาทด้านการสอนมากเป็นอันดับหนึ่ง และในการปฏิบัติจริงก็ได้มีการปฏิบัติมากเป็นอันดับหนึ่ง นั้น ผลการวิจัยครั้งนี้เห็นว่าสอดคล้องกับข้อเขียนและผลงานวิจัยของบุคคลหลายฝ่าย อาทิเช่น งานวิจัยของ ริชาร์ด เคลลี (Richard Kelly) และฮาร์ท บี. เดอเรลล์ (Hart B. Derrell) ซึ่งได้ทำการสำรวจบทบาทของอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัย และได้พบว่า อาจารย์ในมหาวิทยาลัยทุกแขนงวิชา และทุกกลุ่มอายุ เห็นว่า งานสอนเป็นงานที่สำคัญที่สุด¹ ถ้าจะพิจารณากำหนดที่หลักของวิทยาลัยครูตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจะพบว่า วิทยาลัยครู เน้นการผลิตครู เป็นประการสำคัญ และบทบาทของอาจารย์ เพื่อสนองหน้าที่นี้คือ บทบาทในการสอน และเพื่อส่งเสริมให้เกิดความรู้ ความคิด ทักษะ และทัศนคติในหมู่นักศึกษาคูให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและกว้างขวาง จึงจำเป็นต้องมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควบคู่กันไป อันเนื่องมาจากการฝึกทักษะในการ เป็นครูนั้นต้องมีการฝึกสอนกันอย่างจริงจัง อดายจึงต้องทำหน้าที่นี้แทนการสอนนักศึกษาฝึกสอนอีกประการหนึ่ง แยกจากนั้น การศึกษาเล่าเรียนในระดับนี้บางครั้งนักศึกษาก็ประสบปัญหาและอุปสรรคอยู่มาก การมีอาจารย์ให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษาจึงนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นอีกเช่นกัน อย่างไรก็ตามการให้ความสำคัญและการปฏิบัติในหน้าที่ต่าง ๆ ดังกล่าว จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้บริหารและอาจารย์ในวิทยาลัยครูล้วนให้ความสำคัญและปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น จึงนับได้ว่าผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในวิทยาลัยครูอย่างหนึ่ง

¹Richard Kelly and Hart B. Derrell, "Role Preference of Faculty in Different Age Groups and Academic Disciplines," Sociology of Education, 44 (Summer, 1971): 351-357.

ผลการวิจัยพบอีกประการหนึ่งที่สำคัญคือการที่ประชากรในการวิจัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญของบทบาทในด้านการวิจัย และการให้บริการชุมชนและสังคมแต่ในสภาพการปฏิบัติที่พบในการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏว่า มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัย ถ้าจะจัดอันดับแล้วจะเห็นว่าประชากรส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นอันดับ 6 ใน 7 หน้า ที่ ทั้งนี้ยอมรับกับวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 ที่ระบุถึงหน้าที่ของวิทยาลัยครูในฐานะที่เป็นสถาบันในระดับอุดมศึกษา นอกจากมีหน้าที่ในการผลิตครูแล้ว ต้องทำการวิจัยและให้บริการชุมชนและสังคมอีกด้วย ทั้งนี้จึงควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและอาจารย์ในวิทยาลัยครูทำการวิจัยและให้บริการชุมชนและสังคมให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อวิทยาลัยจะได้ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู 2518 และจะได้มีบทบาทสมศักดิ์ศรีของการเป็นสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและอาจารย์ในวิทยาลัยครู ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

1. วิทยาลัยครูควรส่งเสริมให้อาจารย์ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรการฝึกหัดครู หลักสูตรมัธยม และหลักสูตรประถมก่อนสอน
2. ควรกำหนดให้ผู้สอนในรายวิชาเดียวกัน วางแผนการสอนร่วมกันอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง คือ ก่อนสอนและก่อนสอบประจำภาค
3. วิทยาลัยครูควรจัดทำแบบฟอร์มประเมินผลการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของผู้บริหารและอาจารย์ในวิทยาลัยครู เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานทุกด้านให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. กลุ่มวิทยาลัยครูต่าง ๆ ควรร่วมมือกันจัดทำโครงการตำรา เอกสารประกอบการสอน และอุปกรณ์การสอน โดยสนับสนุนให้อาจารย์ในวิทยาลัยครูเป็นผู้ผลิตตำรา เอกสารและอุปกรณ์การสอนที่ทันสมัย
5. ควรปรับปรุงบริการห้องสมุดให้กว้างขวาง โดยจัดหาหนังสือเพิ่มเติมและขยายเวลาในการยืมหนังสือให้มากขึ้น นอกจากนี้อาจขอความร่วมมือจากอาจารย์ผู้สอน จัดทำรายการ

แหล่งวิชาการ และวัสดุประกอบการสอนทุกชนิด ที่อาจารย์และนักศึกษาจะไปค้นคว้าหรือหยิบยืม มาประกอบการเรียนการสอนได้

6. ควรส่งเสริมให้อาจารย์มีการติดต่อกับผู้ประกอบการของนักศึกษาอย่างน้อยภาค เรียนละ 1 ครั้ง เพื่อรายงานผลการศึกษาและอื่น ๆ

7. ควรจัดตั้งสมาคมครูผู้ประกอบการ เพราะนอกจากจะช่วยให้เกิดความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ประกอบการและวิทยาลัยครูแล้ว ยังอาจจะได้ประโยชน์อื่น ๆ อีก อาทิเช่น ใกล้เคียงเงินทุนแก่โรงเรียนดีและยากจน ใ้ครูแนวความคิดความต้องการของผู้ประกอบการ และของสังคมในการผลิตครูและการดำเนินบทบาทของวิทยาลัยครู เป็นต้น

8. เพื่อความคล่องตัวในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร วิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณไว้ในภาควิชา หรือคณะวิชาเพื่อการนี้ รวมทั้งจัดบริหารงานการเบิกจ่ายให้สะดวกรวดเร็วอีกด้วย

9. ควรปรับปรุงโครงสร้าง กระบวนการบริหารวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับบทบาทของสถาบันชั้นอุดมศึกษา ซึ่งจะต้องดำเนินบทบาททางด้านการสอน การนิเทศการสอน การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร การวิจัย และการให้บริการชุมชนและสังคมควบคู่กันไป

10. เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหาร และอาจารย์ในวิทยาลัยครูได้เข้าใจในบทบาทและความรับผิดชอบของตนมากขึ้น จึงควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์ในวิทยาลัยครูในฐานะที่เป็นสถาบันในระดับอุดมศึกษา

11. เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารและอาจารย์ได้ทำการวิจัยให้มากขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า วิทยาลัยครูควรจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยหรือเปิดโอกาสให้อาจารย์ได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการวิจัยจากสถาบันต่าง ๆ จัดตั้งคณะกรรมการกำหนดโครงการวิจัยภายในกลุ่มวิทยาลัยครูนครหลวง เพื่อให้ได้หัวข้อในการทำวิจัยที่เป็นประโยชน์ จัดหาทุนอุดหนุนหรือแนะนำแหล่งให้ทุนอุดหนุนการวิจัย ตลอดจนขอความร่วมมือจากอาจารย์ของวิทยาลัยครูที่กำลังศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อจะได้ทราบความรู้และความคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับการศึกษา

12. ควรวัดเวลาสอนของอาจารย์ให้มีโอกาสว่างเว้นจากการสอนติดต่อกันเป็นวัน เพื่ออำนวยความสะดวกให้อาจารย์ได้ทำการวิจัย หรือให้บริการชุมชนและสังคมได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมหลายด้าน ผู้วิจัยใครขอเสนอว่าควรทำการวิจัยในตำแหน่ง ๆ เป็นการเฉพาะให้ละเอียดถี่ถ้วนลงไป เช่น อาจจะทำการวิจัยเกี่ยวกับ บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา บทบาทด้านการวิจัยของอาจารย์ในวิทยาลัยครู เป็นต้น
2. เพื่อให้ครอบคลุมความเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับบทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์ในวิทยาลัยครูทุกฝ่าย จึงน่าจะได้อำนาจความเห็นของ นักศึกษาในวิทยาลัยครูอีกส่วนหนึ่งด้วย
3. ควรจะได้มีการวิจัยทำนองเดียวกันขึ้นในกลุ่มวิทยาลัยครูอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของอาจารย์ในแต่ละกลุ่มวิทยาลัยครูอื่นจะเป็นการ กระตุ้นให้อาจารย์ได้สำนึกในบทบาทและความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย